

Maa- ja metsätalousministeriö

Viite: Lausuntopyyntö diaarinumero: VN/27669/2021

Lausunto Vesitalousstrategiasta 2030

Vesilaitosyhdistys (VVY) on vesihuoltolaitosten toimialajärjestö. Jäseninämme on noin 300 vesihuoltolaitosta kattaa noin 90 % maamme vesihuollosta. Järjestetty vesihuolto kattaa tällä hetkellä talousveden osalta yli 90 % ja jätevesien johtamisen ja käsittelyn osalta yli 80 % Suomen väestöstä.

MMM:n toimialan vesitaloustehtäviin kuuluvat vesihuolto, vesistöjen säännöstely, tulva- ja kuivuusriskien hallinta, maankuivatus ja kastelu, patoturvallisuus, vesistörakenteiden ylläpito, valtion velvoitteet vesilain mukaisen luvan haltijana sekä muu vesivarojen käyttö ja hoito mukaan lukien rajavesistöasiat. Vesitalousstrategia 2030, jossa linjataan maa- ja metsätalousministeriön toimialan vesitaloustehtävien toiminnan ja talouden sekä tulosoikeuksien lähtökohdat, on näin ollen oleellinen myös vesihuollon näkökulmasta.

Strategian visio, tavoitetila ja päämäärät

Strategian visio, tavoitetila ja päämäärät ovat Vesilaitosyhdistyksen mielestä pääosin kannatettavia ja hyvin linjassa kansallisen vesihuoltouudistuksen ja Vesilaitosyhdistyksen strategian kanssa.

Vesitalousstrategiassa nostetaan esiin useita myös kansallisessa vesihuoltouudistuksessa todettuja kehitystarpeita, kuten digitalisaation ja uuden teknologian luomien mahdollisuuksien hyödyntäminen sekä päämääriä, kuten kyberturvallinen ja huoltovarma toiminta sekä vesihuoltoalan yhteistyön ja rakennemuutoksen edistäminen.

Toimintaympäristön muutostekijät

Strategiassa todetaan, että vesihuollon järjestämisen ja turvaamisen merkitys kasvaa väestörakenteen muutoksessa ja muuttoliikkeessä kaupunkien ja maakuntien välillä. Tähän liittyen erityisenä haasteena näemme vesihuollon järjestämisen taantuvilla alueilla, joissa ratkaistavaksi tulee vesihuoltopalveluiden järjestäminen tilanteissa, joissa vesihuoltopalveluiden tarve vähenee ja maksupohja heikkenee, mutta saneeraustarpeet kasvavat.

Muutostekijöiden yhteydessä todetaan, että vesitaloustehtävien hoito ja riittävä sekä ajantasainen osaaminen on varmistettava keskittämällä tehtäviä vesistöaluekokonaisuuksittain ja valtakunnallisesti sekä varmistamalla riittävä ja jatkuva koulutautuminen. Vesihuollon kannalta osaamisen ohella oleellista on riittävien resurssien ohjaaminen vesihuollon tehtäviin ELY-keskuksissa.

Päämäärä: Vesien käytön, hyvän tilan ja luonnon monimuotoisuuden tavoitteet sovitetaan yhteen valuma- ja vesistöalueilla

Päämääräksi on asetettu, että vesivarojen kestävä käyttö, tulva- ja kuivuusriskien hallinta, vesistöjen kunnostus ja hoito sekä luonnon monimuotoisuuden turvaaminen yhteensovitetaan eri intressit huomioon ottavissa vesistövisioissa. On syytä harkita tulisiko vesistövisioiden ohella mainita myös vesienhoitosuunnitelmat ja toimenpideohjelmat.

Yhtenä päämääränä on, että pinta- ja pohjavesien kestävä käyttö perustuu kattavaan ja ajantasaiseen tietoon ja valuma- ja vesistöalueittaiseen tarkasteluun. Päämäärä on kannatettava. Käytännössä vesistötietoja ei usein ole kattavasti, vaan tietoa joudutaan tuottamaan tapauskohtaisesti esimerkiksi lupaprossien tarpeisiin.

Päämäärä: Yhteiskunta sopeutuu muuttuviin ilmasto- ja vesioloihin, ja vesitalouden keinoin edistetään ilmastonmuutoksen hillintää

Ehdotamme seuraavaa lisäystä ”Tulvista ja kuivuudesta terveydelle, turvallisuudelle, **talousveden hankinnalle, pinta- ja pohjavesille**, ympäristölle ja taloudelle aiheutuvat sekä patoturvallisuuden riskit hallitaan ja otetaan huomioon maankäytön suunnittelussa ja rakentamisessa.”

Ehdotamme seuraavaa muokkausta ”Vesihuoltoa **kehitetään** hiilineutraaliksi ja toimintavarmaksi muuttuvassa ilmastossa.” Hiilineutraalisuus on kannatettava tavoite, jota kohden vesihuoltotoiminnassakin on syytä pyrkiä. Konkreettiset keinot ja mahdollisuudet päästöjen vähentämiseen on kuitenkin syytä ensin kartoittaa, jotta voidaan rakentaa realistinen tiekartta kohti päästövähennyksiä.

Päämäärä: Vesitalouspalvelut luovat hyvinvointia ja monipuolista taloudellista toimintaa

Vesilaitosyhdistyksen mielestä päämäärän kolmas tavoite on tärkeä ja kannatettava: ”Vesihuollon alueellista yhteistyötä ja rakennemuutosta edistetään kohti toimintakykyisempää laitosrakennetta.” Tämä on keskeisiä tavoitteita myös kansallisessa vesihuoltouudistuksessa ja VVY:n strategiassa.

Yhdeksi päämääräksi on asetettu, että vesitaloushallinto vastaa muuttuvan toimintaympäristön haasteisiin, ja vesitaloustehtävien hyvään hoitoon tarvittava osaaminen ja voimavarat turvataan ennakoiden. Vesilaitosyhdistys pitää tärkeänä, että vesitaloustehtävissä on riittävät resurssit sekä osaaminen. ELY-keskusten vesihuoltotehtävistä vastaavien henkilöiden määrä on kuitenkin viime vuosina ja pidemmälläkin aikavälillä ollut laskusuunnassa, mutta tehtävien määrä ei ole ainakaan olennaisesti vähentynyt. Suunnitteilla oleva hallinnon keskittäminen saattaa edelleen heikentää vesihuollon alueellisen ja paikallisen tason suunnittelua, ohjausta ja valvontaa. Vesihuoltouudistuksen ja alueellisten vesihuoltostrategioiden tavoitteet ja toimenpideohjelmat kuitenkin edellyttäisivät toteutuakseen ELY-keskusten resurssien vahvistamista vesihuoltoon. Riittävästä resurssista tulevaisuudessa on pidettävä huolta ja resursoinnin tulisi näkyä selvemmin myös valtion talousarvioissa.

Päämäärä: Suomi edistää kestävä ja vesiturvallista maailmaa

Strategian yhtenä päämääränä on, että vesitaloushallinto edesauttaa vesiliiketoiminnan kasvua ja kansainvälistymistä. Vesihuoltolaitoksilla voisi olla nykyistä merkittävämpi rooli vesiliiketoiminnan kasvattamisessa sekä kansallisesti että kansainvälisesti, jos niiden nykyistä ydin toimintaa voitaisiin laajentaa uusiin innovatiivisiin palvelumuotoihin. Vesitaloushallinto voisi edesauttaa tähän liittyvien reunaehtojen selvittämisessä ja mahdollisten lainsäädännöllisten ja muiden esteiden poistamisessa. Suomalaisen vesiliiketoiminnan kasvun ja kansainvälistymisen edistäminen tukee osaltaan YK:n kestävä kehityksen tavoitteita. Alan yritysten liiketoiminnan edistämisen ohella on mielestämme tärkeitä vahvistaa myös vesihuoltolaitosten kansainvälistymistä.

Vesilaitosyhdistys
Vattenverksföreningen VVY

Osmo Seppälä
toimitusjohtaja

Sajariina Toivikko
kehittämispäällikkö